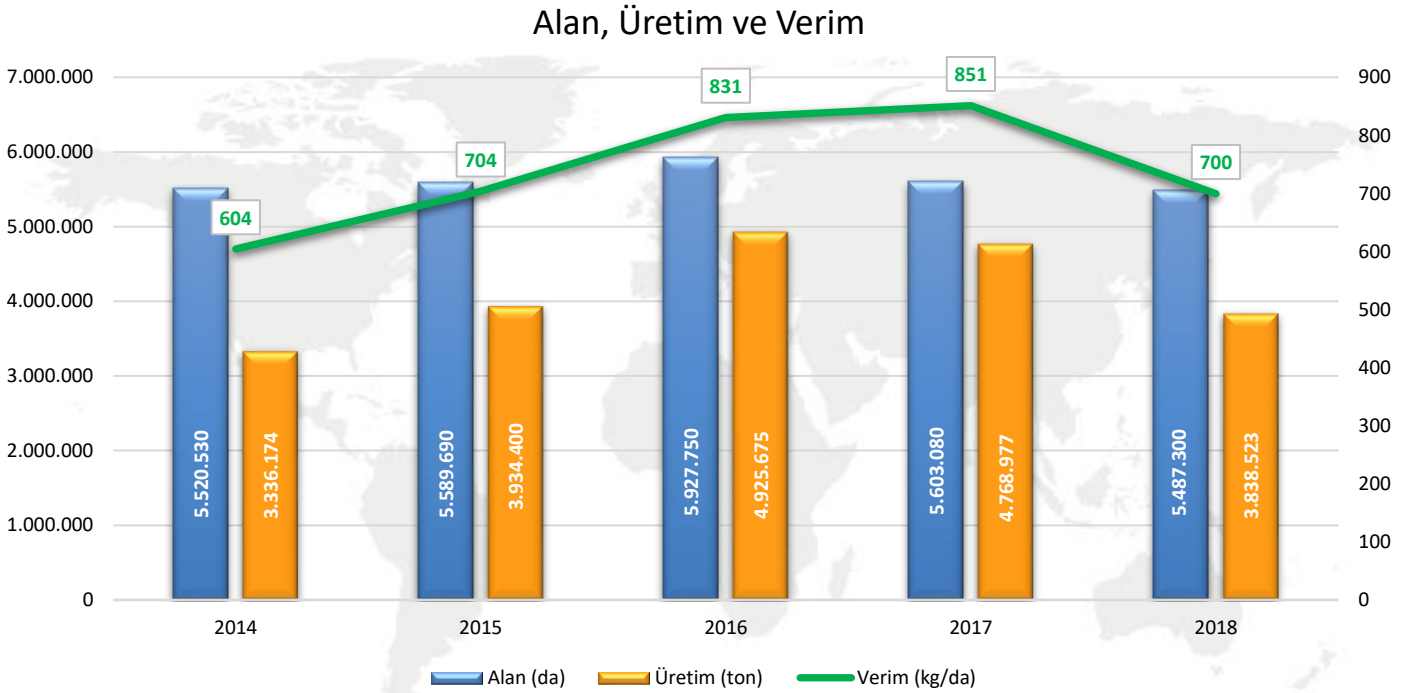

DÜNYADA KAYISI

Kayısı; taze, kurutulmuş ve konserve olarak yıl boyunca tüketilebilen, düşük oranda yağ ve yeterli miktarda glikoz, fruktoz ile yüksek oranda beta-karoten, A, E vitaminleri ile potasyum, fosfor, kalsiyum, magnezyum ve demir minerallerini içermesi bakımından insan beslenmesinde önemli bir yere sahiptir.

Eski çağlardan beri yetiştiriciliği yapılan kayısının ana vatanı, Türkistan'dan Batı Çin'e kadar uzanmaktadır. Kayısı, coğrafi olarak dünyanın hemen hemen her yerinde yetiştirilse de daha çok Akdeniz'e yakın olan ülkelerde Avrupa, Amerika ve Afrika kıtalarında yetiştirilmektedir.

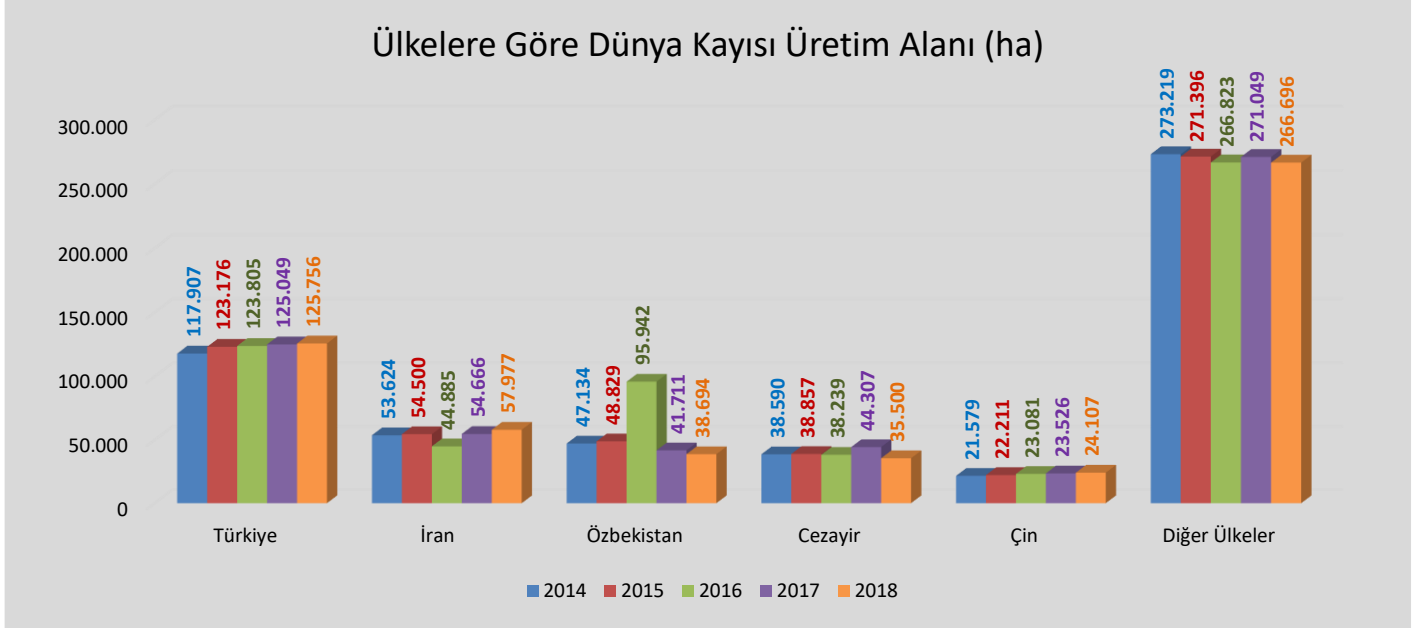
Dünya Gıda Örgütü (FAO) verilerine göre 2018 yılında bir önceki yıla göre **üretim miktarı %19,5, alan ise %2** düşüş göstermektedir. Son beş yıllık (2014-2018) veriler incelendiğinde ise kayısı üretiminin **3,3 milyon** tondan **3,8 milyon** tona yükseldiği, alanın da **5,52 milyon** dekardan **5,49 milyon** dekara düştüğü görülmektedir.

Kaynak: FAO, Erişim Tarihi: 30.06.2020

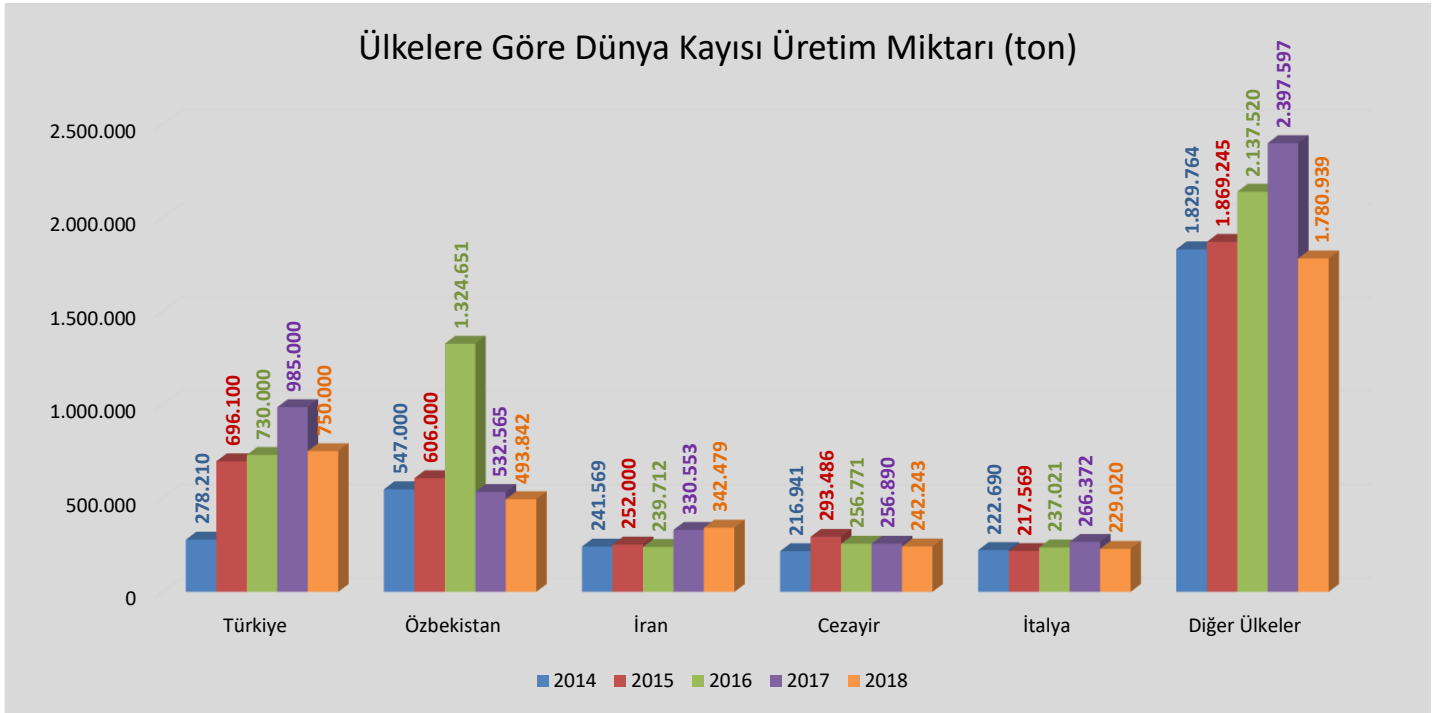

Dünyada 2018 yılında **549 bin ha** alanda kayısı üretilmekte olup ilk beş ülkenin alansal dağılımı yıllar itibarı ile aşağıdaki grafikte verilmiştir. Türkiye alan bakımından **126 bin ha** ve **%23 oran ile 1.** sırada olup Türkiye'yi İran (%11), Özbekistan (%7), Cezayir (%6) ve Çin (%4) takip etmektedir.

Kaynak: FAO, Erişim Tarihi: 30.06.2020

Yine aynı yılda **3,8 milyon ton** kayısı üretilmiş olup yıllar itibarı ile ilk beş ülkenin üretim miktarı aşağıdaki grafikte verilmiştir. Türkiye üretimde ise **750 bin ton** ve **%20 oran ile yine 1.** sırada olup Türkiye'yi Özbekistan (%13), İran (%9), Cezayir (%6) ve İtalya (%6) takip etmektedir.

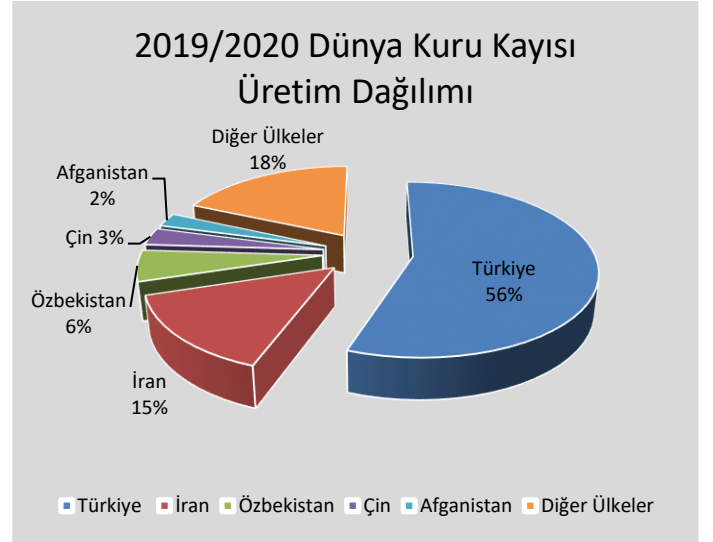
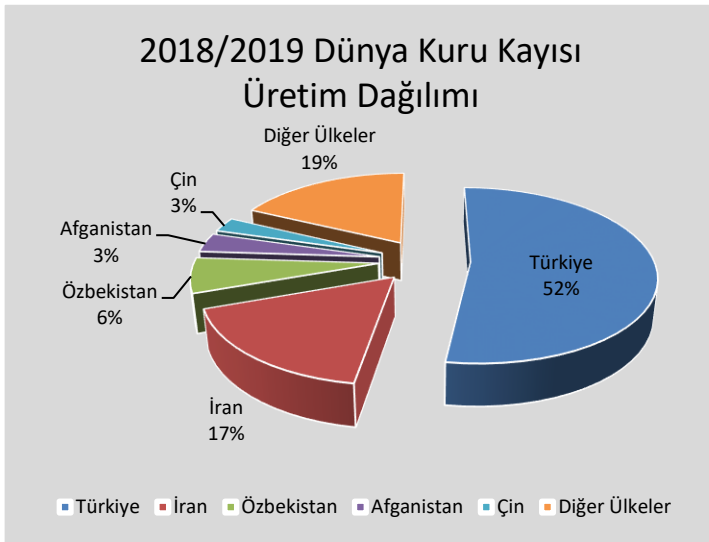
Kaynak: FAO, Erişim Tarihi: 30.06.2020

Ayrıca 2018 yılına ait alan ve üretim dağılımı da aşağıdaki grafiklerde verilmiştir.

Kaynak: FAO, Erişim Tarihi: 30.06.2020

Uluslararası Sert Kabuklu ve Kuru Meyveler Konseyi (INC) 2018/2019 istatistik yıllığı verilerine göre dünya kuru kayısı üretimi **187 bin ton** olup Türkiye **98 bin ton** üretim ile **%52**'lik bir paya sahiptir. Türkiye'yi İran (%17), Özbekistan (%6) ve Afganistan (%3) takip etmektedir. 2019/2020 istatistik yıllığı verilerine göre de **180 bin tonluk** dünya üretiminin **100 bin tonunu** Türkiye üretmekte olup **%56**'lık bir paya sahiptir. Türkiye'yi İran (%15), Özbekistan (%6) ve Çin (%3) takip etmektedir.

Kaynak: Uluslararası Sert Kabuklu ve Kuru Meyveler Konseyi (INC) İstatistik Yıllıkları, Erişim Tarihi: 30.06.2020

2019 yılı dünya taze kayısı ihracat miktarı **451 bin ton**, ihracat değeri ise **465 milyon dolar** olup ihracat miktarı bir önceki yıla göre %17,5 artış, ihracat değeri ise %1,1 düşüş göstermiştir.

Dünya Taze Kayısı İhracat Miktarı ve Değeri

Ülke Adı	2015		2016		2017		2018		2019	
	İhracat Miktarı (ton)	İhracat Değeri (bin \$)	İhracat Miktarı (ton)	İhracat Değeri (bin \$)	İhracat Miktarı (ton)	İhracat Değeri (bin \$)	İhracat Miktarı (ton)	İhracat Değeri (bin \$)	İhracat Miktarı (ton)	İhracat Değeri (bin \$)
İspanya	80.111	127.654	79.347	126.500	89.275	123.085	109.234	168.935	92.834	132.517
Türkiye	55.337	39.236	37.177	24.307	63.538	44.192	70.734	41.019	67.638	38.097
Özbekistan					22.801	20.308	42.664	48.353	58.024	67.325
İtalya	24.551	41.936	24.755	40.974	44.609	56.326	26.603	43.160	48.161	64.023
Surinam	0	0	0	0	0	0	14.778	5.927	43.722	11.342
Yunanistan	10.013	11.683	16.190	15.636	24.681	16.522	23.925	21.425	23.030	18.770
Fransa	53.103	97.123	42.318	85.078	56.412	83.533	28.276	50.824	21.769	37.097
Afganistan	4.559	3.193	6.816	5.356			554	133	18.104	13.823
Kazakistan	472	15	4.198	65	3.787	76	462	106	9.088	2.940
Sırbistan	1.519	1.300	1.996	1.544	8.989	6.177	1.661	1.612	8.552	5.292
Diğer Ülkeler	93.731	112.808	121.216	130.875	100.098	115.468	65.166	88.751	60.271	73.786
DÜNYA	323.396	434.948	334.013	430.335	414.190	465.687	384.057	470.245	451.193	465.012

Kaynak: Trademap, Erişim Tarihi: 30.06.2020

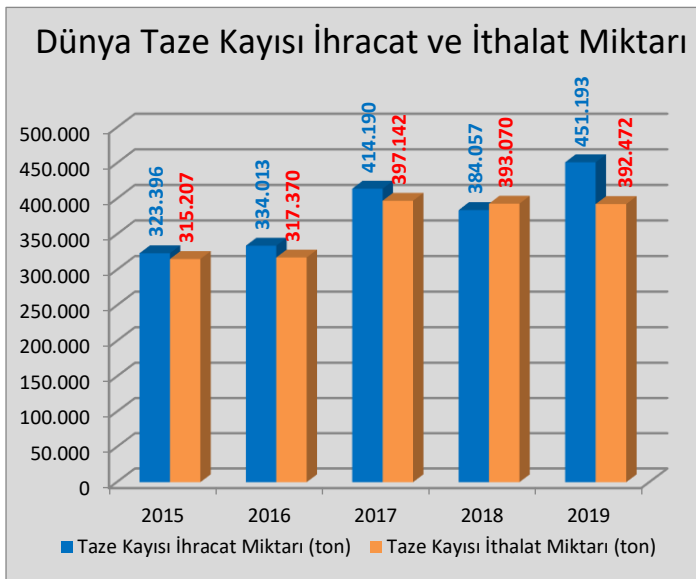
2019 yılı dünya taze kayısı ithalat miktarı ise **392 bin ton**, ithalat değeri **449 milyon dolar** olup ithalat miktarı bir önceki yıla göre %0,2, ithalat değeri ise %7,4 düşüş göstermiştir.

Dünya Taze Kayısı İthalat Miktarı ve Değeri

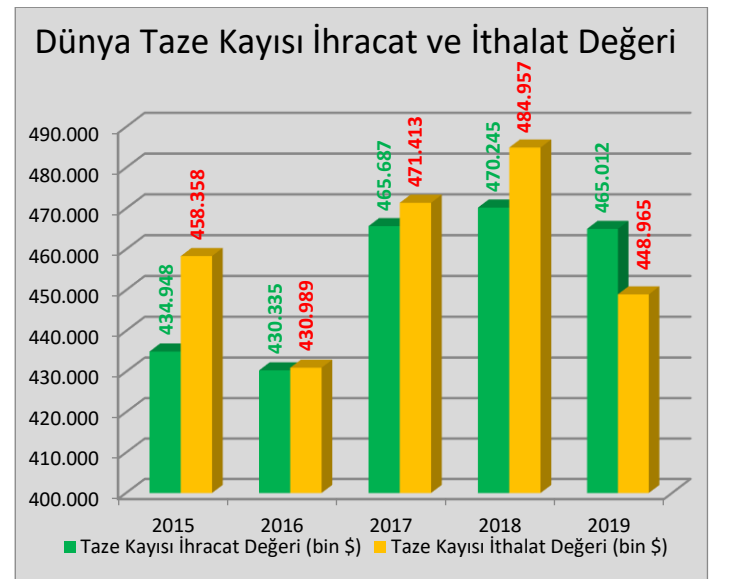
Ülke Adı	2015		2016		2017		2018		2019	
	İthalat Miktarı (ton)	İthalat Değeri (bin \$)	İthalat Miktarı (ton)	İthalat Değeri (bin \$)	İthalat Miktarı (ton)	İthalat Değeri (bin \$)	İthalat Miktarı (ton)	İthalat Değeri (bin \$)	İthalat Miktarı (ton)	İthalat Değeri (bin \$)
Almanya	59.616	109.948	57.125	110.828	70.266	110.770	59.930	110.991	61.089	100.445
Rusya	43.741	36.344	32.736	18.342	51.667	44.747	52.999	42.014	50.365	49.445
Kazakistan	7.965	12.879	32.370	18.891	15.458	13.889	30.102	30.685	36.663	24.636
Irak	18.956	6.615	23.217	7.486	32.930	12.730	37.672	12.965	33.562	6.996
Pakistan	6.519	8.491	1.206	944	13.804	10.181	25.369	11.250	17.845	13.485
Fransa	20.480	36.279	20.515	36.500	20.798	31.066	22.653	35.945	17.003	23.854
İtalya	32.133	43.338	22.772	30.942	21.901	21.189	20.141	23.575	16.140	16.684
Avusturya	11.522	22.246	13.309	24.494	18.422	24.400	13.469	24.154	15.724	22.026
Polonya	5.461	7.943	5.069	7.058	12.454	13.675	9.858	13.529	12.860	16.940
Çek Cumhuriyeti	6.019	7.701	6.123	8.726	12.633	12.816	7.745	11.030	10.849	13.650
Diğer Ülkeler	102.795	166.574	102.928	166.778	126.809	175.950	113.132	168.819	120.372	160.804
DÜNYA	315.207	458.358	317.370	430.989	397.142	471.413	393.070	484.957	392.472	448.965

Kaynak: Trademap, Erişim Tarihi: 30.06.2020

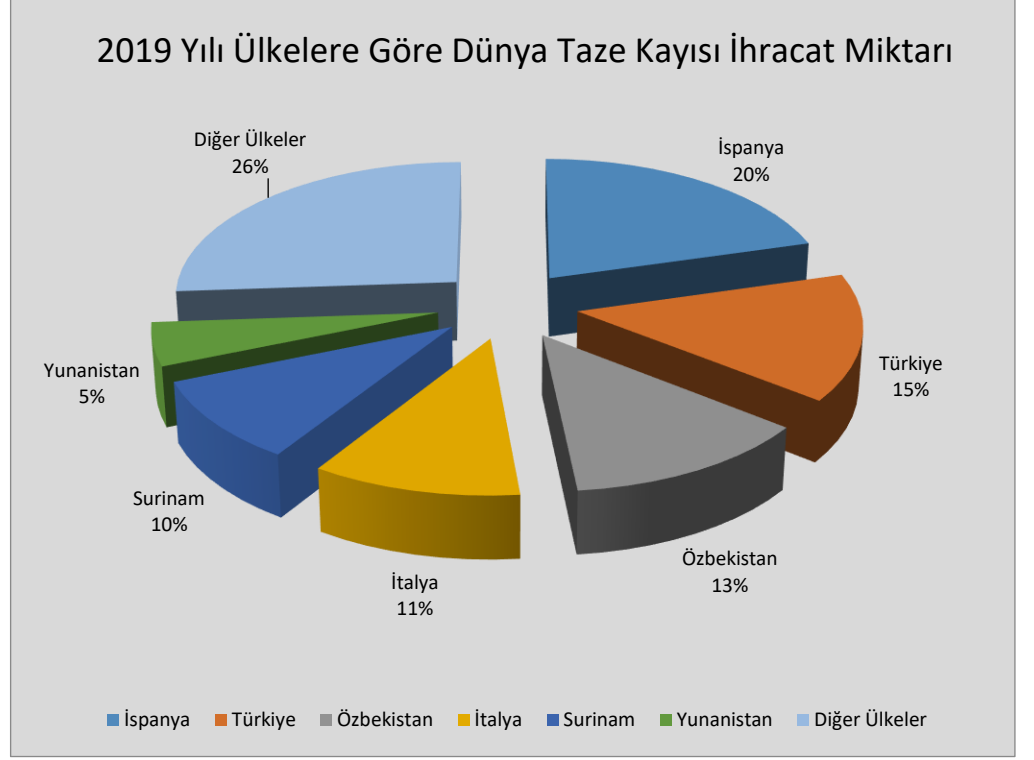
Dünyada taze kayısının ihracat miktarı 2015 yılına göre 2019 yılında **%40**, ithalat miktarı da **%25** artış göstermiştir. İhracat değeri ise 2015 yılına göre 2019 yılında **%7** artış, ithalat değeri de **%2** düşüş göstermiştir.

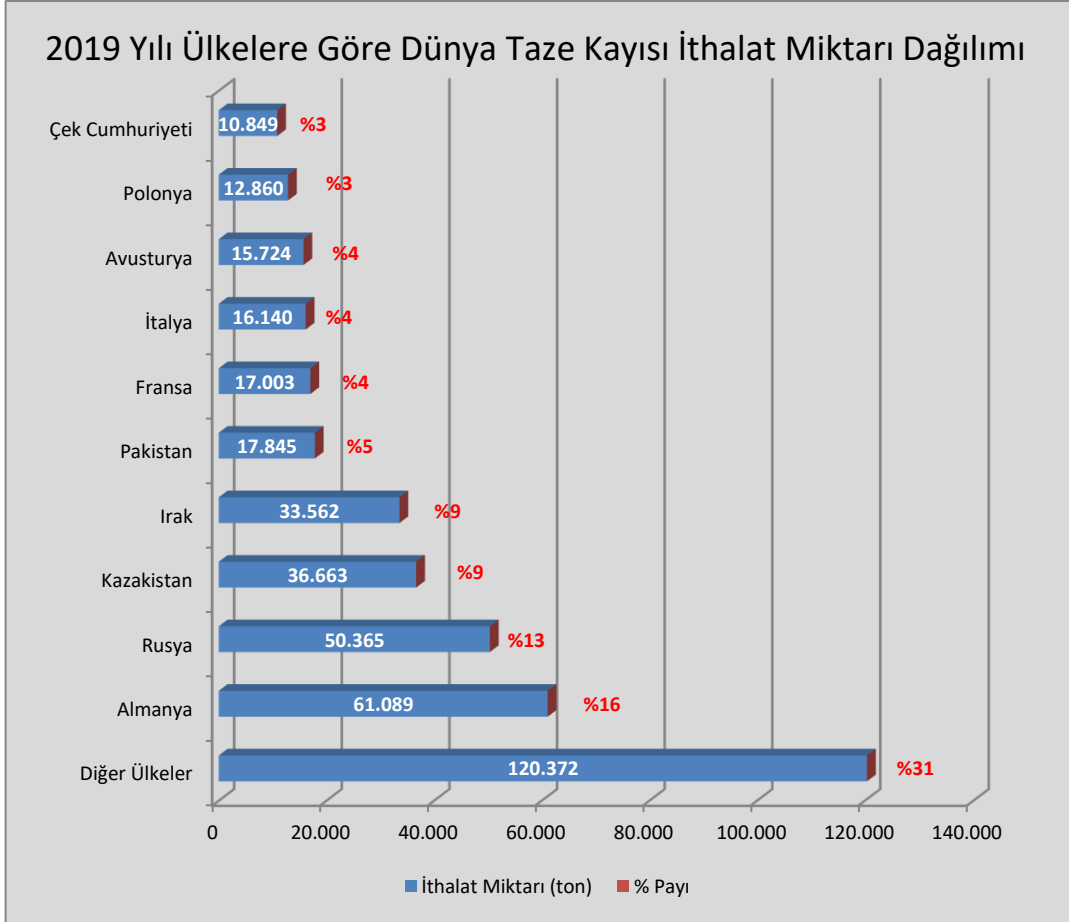
Kaynak: Trademap, Erişim Tarihi: 30.06.2020

Türkiye'nin 2019 yılı **taze kayısı ihracatı** yaklaşık **68 bin ton** olup dünya taze kayısı ihracatı sıralamasında **%15**'lik pay ile İspanya'dan (93 bin ton) sonra **2.** sırada yer almaktadır. Türkiye'yi 58 bin ton ile Özbekistan, 48 bin ton ile İtalya ve 44 bin ton ile Surinam takip etmektedir. Diğer ülkelerin üretim miktarı da 140 bin tondur.

Kaynak: Trademap, Erişim Tarihi: 30.06.2020

2019 yılında en fazla **taze kayısı ithalatı** yapan ülkeler; Almanya, Rusya, Kazakistan, Irak, Pakistan, Fransa, İtalya, Avusturya, Polonya ve Çek Cumhuriyeti'dir. Almanya yaptığı ithalatın **%6**'sını, Rusya **%40**'ını, Avusturya **%16**'sını **Türkiye'den** sağlamaktadır.

Kaynak: Trademap, Erişim Tarihi: 30.06.2020

2019 yılı dünya kuru kayısı ihracat miktarı **154 bin ton**, ihracat değeri ise **353 milyon dolar** olup ihracat miktarı bir önceki yıla göre %11, ihracat değeri ise %5 artış göstermiştir.

Dünya Kuru Kayısı İhracat Miktarı ve Değeri

Ülke Adı	2015		2016		2017		2018		2019	
	İhracat Miktarı (ton)	İhracat Değeri (bin \$)	İhracat Miktarı (ton)	İhracat Değeri (bin \$)	İhracat Miktarı (ton)	İhracat Değeri (bin \$)	İhracat Miktarı (ton)	İhracat Değeri (bin \$)	İhracat Miktarı (ton)	İhracat Değeri (bin \$)
Türkiye	65.267	302.689	78.858	289.106	94.999	266.928	93.801	253.377	100.137	253.138
Özbekistan					10.889	10.494	7.453	7.387	9.035	11.402
Kırgızistan	317	331	445	1.206	3.283	2.482	4.116	2.578	8.595	4.483
Afganistan	0	0	0	0			0	0	8.202	20.076
Tacikistan	19.991	4.617	20.896	4.626	15.587	3.729	10.904	2.842	8.071	3.268
Belarus	202	173	2.378	1.350	2.638	1.684	3.673	2.701	4.075	3.366
İspanya	2.339	4.096	2.308	4.374	2.146	3.252	5.054	7.378	2.451	3.307
Hollanda	1.134	6.564	1.298	6.018	1.436	5.726	1.649	6.261	1.706	6.204
Fransa	1.236	10.062	1.159	8.717	1.354	8.448	1.354	7.647	1.571	7.979
Almanya	1.503	11.186	1.452	9.283	1.406	8.042	1.077	6.112	1.392	7.033
Diğer Ülkeler	43.863	59.774	26.366	51.332	15.418	62.977	9.931	38.898	9.150	32.909
DÜNYA	135.852	399.492	135.160	376.012	149.156	373.762	139.012	335.181	154.385	353.165

Kaynak: Trademap, Erişim Tarihi: 30.06.2020

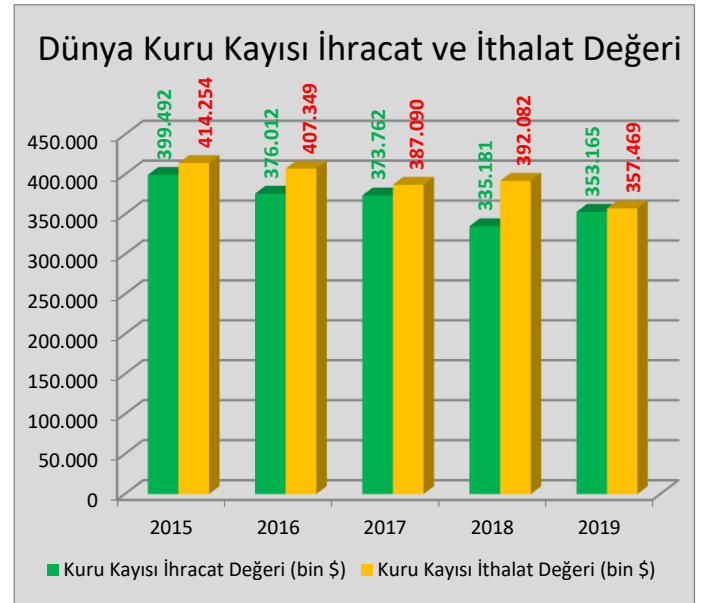
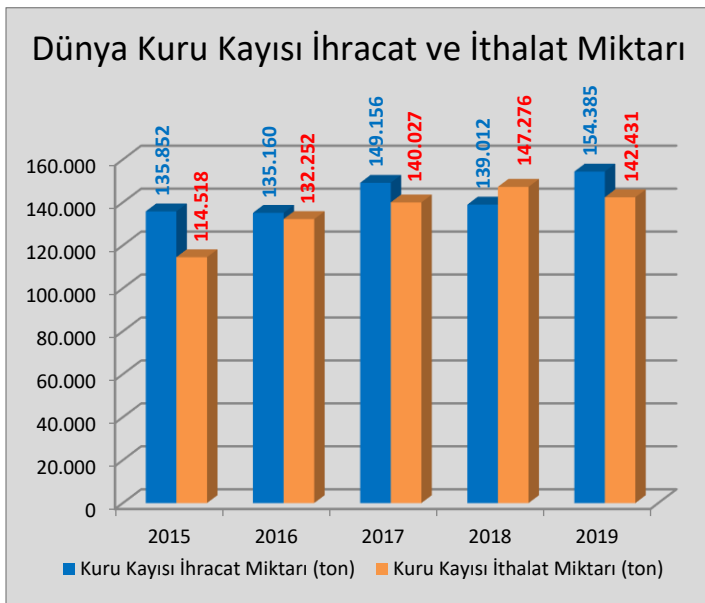
2019 yılı dünya kuru kayısı ithalat miktarı **142 bin ton**, ithalat değeri ise **357 milyon dolar** olup ithalat miktarı bir önceki yıla göre %3 ithalat değeri ise %9 düşüş göstermiştir.

Dünya Kuru Kayısı İthalat Miktarı ve Değeri

Ülke Adı	2015		2016		2017		2018		2019	
	İthalat Miktarı (ton)	İthalat Değeri (bin \$)	İthalat Miktarı (ton)	İthalat Değeri (bin \$)	İthalat Miktarı (ton)	İthalat Değeri (bin \$)	İthalat Miktarı (ton)	İthalat Değeri (bin \$)	İthalat Miktarı (ton)	İthalat Değeri (bin \$)
Rusya	6.286	12.766	6.476	12.280	8.466	16.381	10.766	19.212	13.411	20.300
ABD	11.746	51.259	13.355	57.364	14.657	50.069	13.970	44.955	12.530	38.887
Fransa	5.844	33.822	7.547	32.494	8.040	27.829	8.671	28.357	8.703	27.490
Irak	1.610	2.923	4.533	4.072	8.668	5.717	8.456	6.374	8.494	6.499
Birleşik Krallık	7.256	40.379	8.991	39.922	8.798	32.575	10.431	29.710	7.592	23.192
Almanya	5.463	32.423	6.759	31.445	7.220	27.691	7.268	25.601	7.271	25.136
Çin	1.273	1.436	1.282	1.686	2.134	2.963	4.629	5.427	6.772	7.572
Ukrayna	1.354	3.394	3.023	5.336	3.918	5.400	4.564	4.737	6.088	5.021
Brezilya	2.533	14.058	3.286	12.276	4.299	11.960	4.506	14.169	4.421	12.890
Hollanda	2.701	14.608	3.318	13.830	3.912	12.999	4.197	13.187	4.154	12.541
Diğer Ülkeler	68.452	207.186	73.682	196.644	69.915	193.506	69.818	200.353	62.995	177.941
DÜNYA	114.518	414.254	132.252	407.349	140.027	387.090	147.276	392.082	142.431	357.469

Kaynak: Trademap, Erişim Tarihi: 30.06.2020

Dünyada kuru kayısının ihracat miktarı 2015 yılına göre 2019 yılında **%14** artış, ithalat miktarı ise **%24** artış göstermiştir. İhracat değeri 2015 yılına göre 2019 yılında **%12**, ithalat değeri de **%14** düşüş göstermiştir.

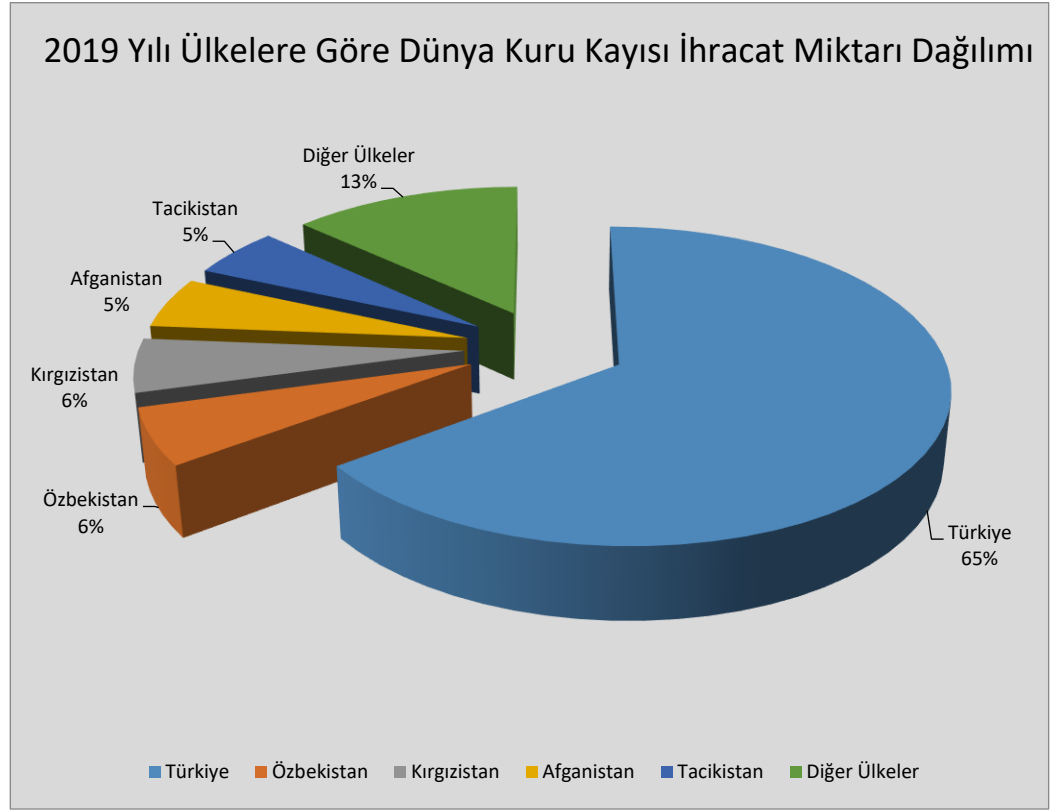

Kaynak: Trademap, Erişim Tarihi: 30.06.2020

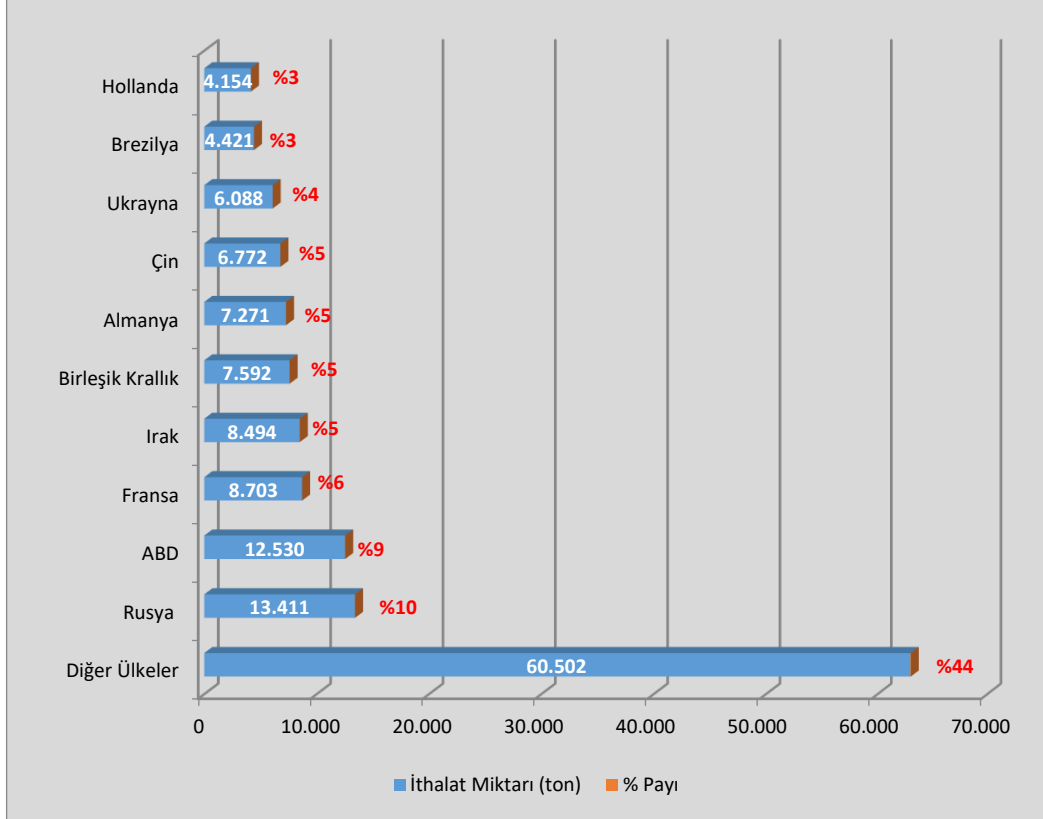
Türkiye'nin 2019 yılı kuru kayısı ihracatı 100 bin ton olup dünya kuru kayısı ihracatı sıralamasında %65 pay ile 1. sırada yer almaktadır.

Türkiye'yi 9 bin ton ile Özbekistan, 9 bin ton ile Kırgızistan, 8 bin ton ile Afganistan, 8 bin ton ile Tacikistan takip etmektedir. Diğer ülkelerin üretim miktarı da 20 bin tondur.

Kaynak: Trademap, Erişim Tarihi: 30.06.2020

2019 Yılı Ülkelere Göre Dünya Kuru Kayısı İthalat Miktarı Dağılımı

Kaynak: Trademap, Erişim Tarihi: 30.06.2020

En fazla kuru kayısı ithalatı yapan ülkeler; Rusya, ABD, Fransa, Irak, Birleşik Krallık, Almanya, Çin, Ukrayna, Brezilya ve Hollanda'dır.

Brezilya yaptığı ithalatın %99'unu, ABD %95'ini, Fransa %93'ünü, Almanya %92'sini, Birleşik Krallık %91'ini, Hollanda %72'sini, Çin %48'ini ve Rusya %47'sini

Türkiye'den sağlamaktadır.

2019 yılında en fazla **taze kayısı** ihracatı ve ithalatı yapan ilk on ülke incelendiğinde Kazakistan, Fransa ve İtalya'nın hem ihracat hem de ithalat yaptıkları görülmektedir.

Ülke Adı	Yıllar	Üretim Miktarı (ton)*	Taze Kayısı İhracat Miktarı (ton)	Taze Kayısı İthalat Miktarı (ton)
Kazakistan	2014	19.086	325	37.447
	2015	17.601	472	7.965
	2016	18.630	4.198	32.370
	2017	17.107	3.787	15.458
	2018	20.224	462	30.102
Fransa	2014	175.760	65.316	17.119
	2015	159.375	53.103	20.480
	2016	603.268	42.318	20.515
	2017	654.938	56.412	20.798
	2018	114.785	28.276	22.653
İtalya	2014	222.690	25.329	28.150
	2015	217.569	24.551	32.133
	2016	237.021	24.755	22.772
	2017	266.372	44.609	21.901
	2018	229.020	26.603	20.141

Kaynak: *FAO, Trademap, Erişim Tarihi: 30.06.2020

Kuru kayısıda ise Hollanda, Fransa ve Almanya'nın hem ihracat hem de ithalat yaptıkları görülmektedir.

Ülke Adı	Yıllar	Üretim Miktarı (ton)*	Kuru Kayısı İhracat Miktarı (ton)	Kuru Kayısı İthalat Miktarı (ton)
Hollanda	2014	0	2.074	3.372
	2015	0	1.134	2.701
	2016	0	1.298	3.318
	2017	0	1.436	3.912
	2018	0	1.649	4.197
Fransa	2014	175.760	1.424	8.061
	2015	159.375	1.236	5.844
	2016	603.268	1.159	7.547
	2017	654.938	1.354	8.040
	2018	114.785	1.354	8.671
Almanya	2014	220	2.431	8.858
	2015	232	1.503	5.463
	2016	229	1.452	6.759
	2017	227	1.406	7.220
	2018	229	1.077	7.268

Kaynak: *FAO, Trademap, Erişim Tarihi: 30.06.2020

TÜRKİYE'DE KAYISI

Türkiye'de üretilen kayısının önemli bir bölümü kuru kayısı olarak değerlendirilmektedir. Kurutmalık dışında kalan kayısı genellikle sofralık ve meyve suyu sanayinde ve daha çok iç piyasada tüketilmektedir.

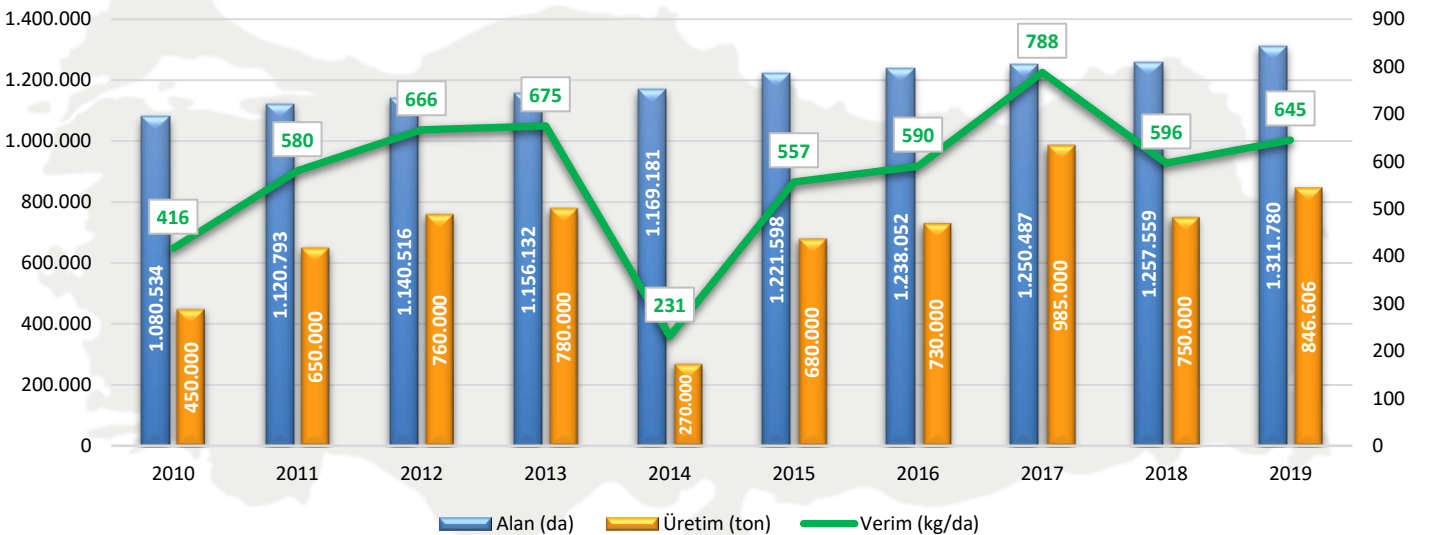
Kayısı çekirdeklerinin tatlı olanları çerezlik olarak, acı çekirdekleri ilaç ve kozmetik sanayinde ve kabukları ise mobilya, yakacak ve savunma sanayinde değerlendirilmektedir. Ayrıca kayısı; reçel, pestil, kayısı döneri, sabun, yağ, su, marmelat, kolonya, dondurma, bisküvi, çikolata ve lokum yapımında da kullanılmaktadır.

Dünya kuru kayısı üretiminde birinci sırada yer alan Türkiye; kayısı gen kaynakları bakımından büyük bir potansiyele sahiptir. Türkiye'de hemen hemen her yerde kayısı ağacına rastlanmakla birlikte **kurutmalık kayısı** üretimi daha çok **Malatya, Elazığ (Baskil), Kahramanmaraş (Elbistan) ve Sivas (Gürün)** illerinde, **sofralık kayısı** üretimi ise yoğun olarak **Mersin, Iğdır, Hatay ve Antalya** illerinde yapılmaktadır.

Türkiye'de yıllar itibarıyla kayısı dikili alanlarda çok fazla bir değişim yaşanmamakla birlikte üretim ve verim miktarlarında dalgalanmalar yaşanmaktadır. Kayısı üretiminde meydana gelen bu dalgalanmaların en önemli nedeni ilkbahar geç donlarıdır.

Kayısı üretim alanları 2019 yılında, 2010 yılına göre **%21 artarak 1,3 milyon** dekara, üretim ise **%88 artarak 847 bin tona** çıkmıştır. Dekara verim ise aynı dönemde 416 kg/da'dan 645 kg/da'a yükselmiştir.

Alan, Üretim ve Verim

Kaynak: TÜİK

2019 yılı TÜİK verilerine göre kayısı üretimi **846.606 ton** olup üretimin %46'sını Malatya, %17'sini Mersin, %8'ini Kahramanmaraş, %7'sini Elazığ, %5'ini Iğdır, %4'ünü Hatay ve %14'ünü ise diğer iller karşılamaktadır.

Türkiye'nin İllere Göre Kayısı Üretim Miktarı ve Alanı

İl Adı	2015		2016		2017		2018		2019		2019 Yılı Üretim % Payı
	Alan (da)	Üretim (ton)	Alan (da)	Üretim (ton)	Alan (da)	Üretim (ton)	Alan (da)	Üretim (ton)	Alan (da)	Üretim (ton)	
Malatya	801.100	336.000	810.970	380.551	808.197	672.670	798.366	401.363	841.883	391.801	46
Mersin	67.943	107.922	68.694	104.310	67.278	86.918	71.905	89.300	81.316	140.301	17
K.maraş	88.880	80.444	89.470	33.169	88.111	25.689	89.328	29.778	89.218	65.454	8
Elazığ	96.341	18.417	97.809	58.876	97.524	53.157	98.192	51.775	99.354	56.184	7
Iğdır	27.126	37.544	27.276	31.329	32.300	31.416	34.070	36.194	35.600	39.658	5
Hatay	7.523	6.707	6.708	5.962	19.706	7.612	20.761	32.766	19.637	31.593	4
Diğer İller	132.685	92.966	137.125	115.803	137.371	107.538	144.937	108.824	144.772	121.615	14
Toplam	1.221.598	680.000	1.238.052	730.000	1.250.487	985.000	1.257.559	750.000	1.311.780	846.606	100

Kaynak: TÜİK

2020 yılı kayısı üretimi TÜİK I. tahminine göre **850 bin ton** olarak beklenmektedir.

Türkiye Kuru Kayısı Üretim Miktarı (ton)

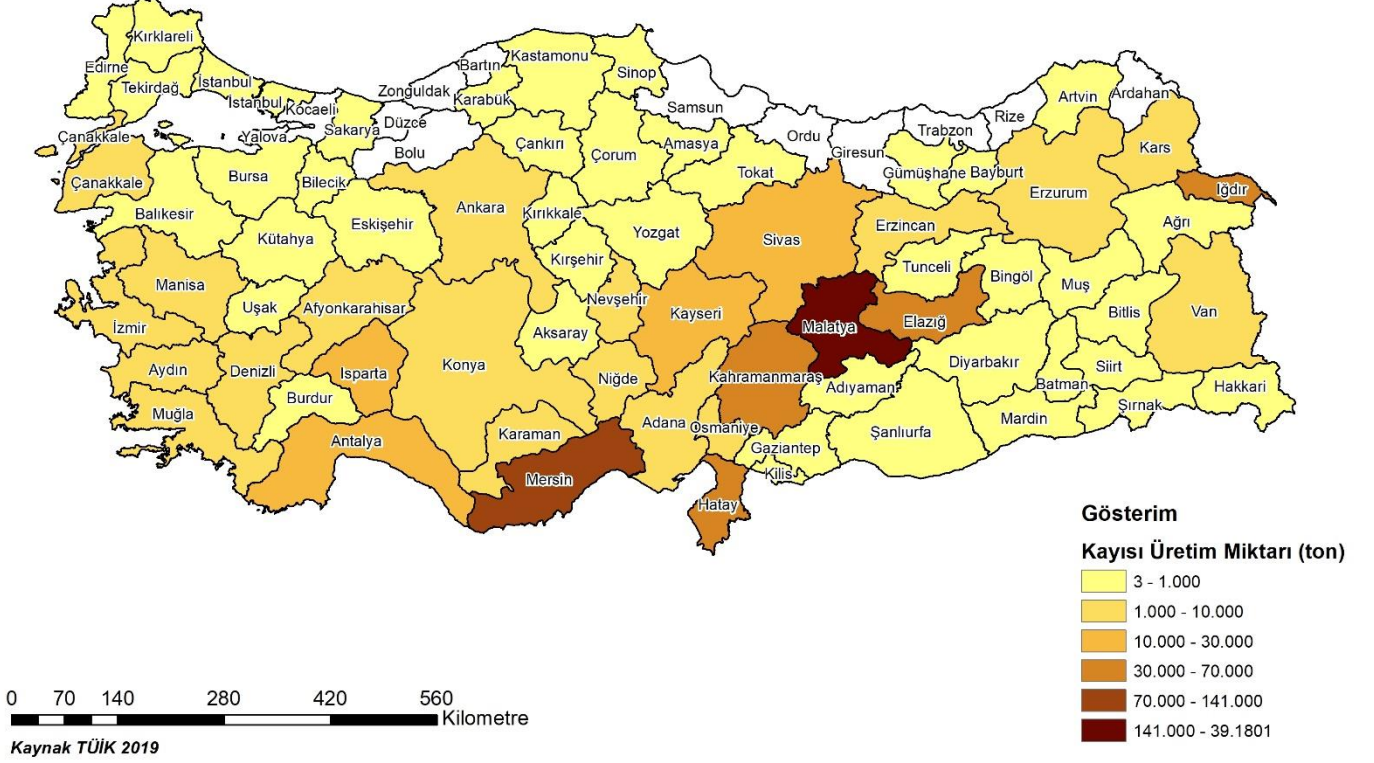
Yıllar	Kuru Kayısı Üretim Miktarı (ton)
2014	8.210
2015	84.500
2016	103.250
2017	142.260
2018	89.318
2019	88.392

Türkiye kuru kayısı üretim miktarı **Malatya, Elazığ (Baskil), Kahramanmaraş (Elbistan) ve Sivas'ın (Gürün)** üretim miktarlarının toplamı alınarak belirlenmektedir.

Genel Müdürlüğümüzce 2020 yılı kuru kayısı rekolte tespiti amacıyla Malatya, Kahramanmaraş, Elazığ ve Sivas illerinde rekolte tahmin komisyonları kurulmuş olup bu çalışma sonucunda belirtilen illerde 2020 yılında beklenen kuru kayısı üretim miktarı **104 bin tondur.**

Kaynak: Malatya Ticaret Borsası

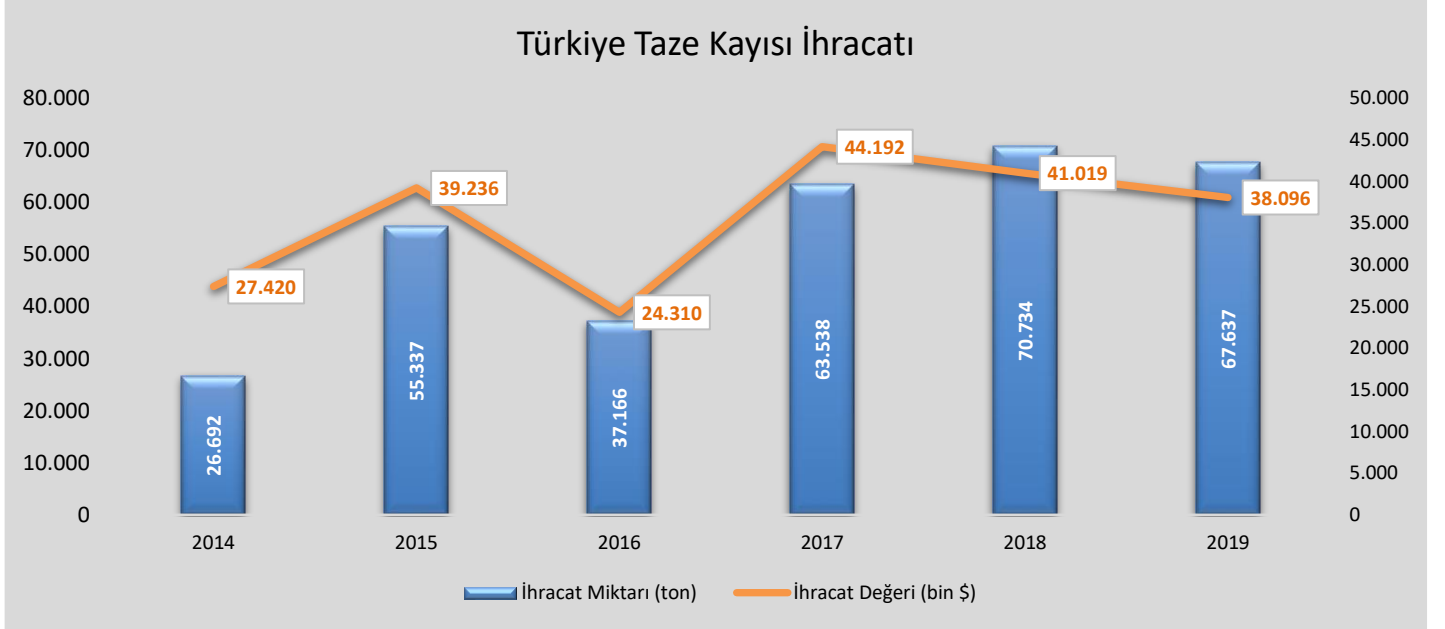

2014 yılında Malatya Ticaret ve Sanayi Odası tarafından Malatya kayısının **coğrafi işaret** olarak tescil edilmesi amacıyla AB nezdinde başvuru yapılmış olup Temmuz 2017’de **“Malatya Kayısı”** coğrafi işaret olarak “Antep Baklavası/Gaziantep Baklavası” ve “Aydın İnciri”nden sonra AB’de tescil edilen üçüncü ürünümüz olmuştur.

2018 yılında **71 bin ton** olan taze kayısı ihracatı 2019'da **%4 düşüş** ile **68 bin ton**, **41 milyon dolar** olan ihracat değeri ise **%7 düşüş** ile **38 milyon dolar** olarak gerçekleşmiştir.

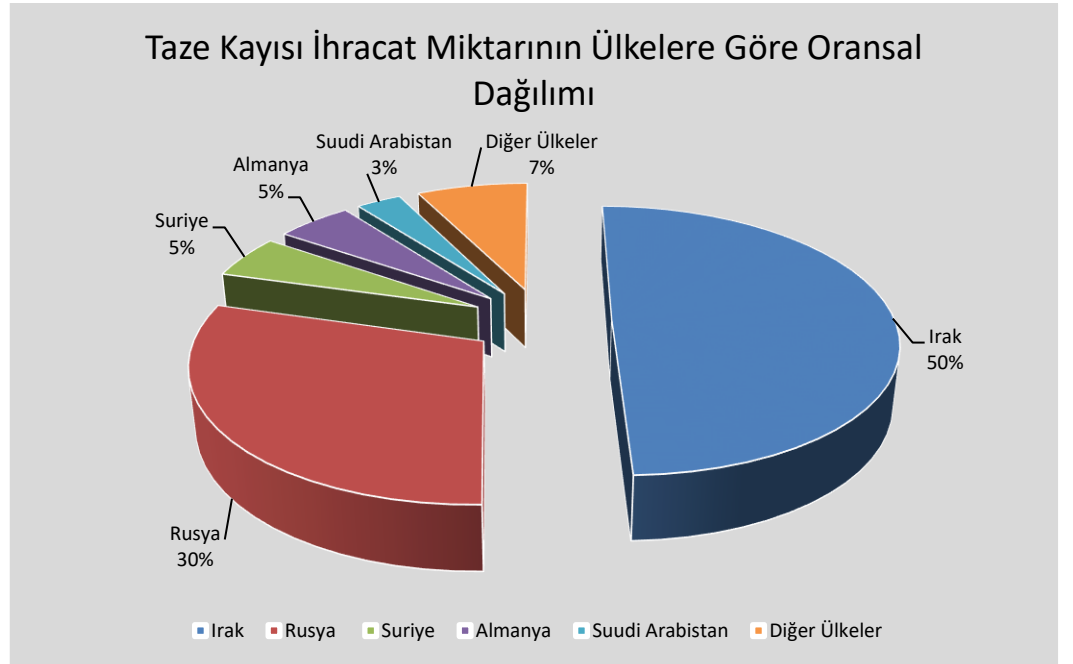
2019 yılı ilk beş ayında **21 bin ton** olan taze kayısı ihracatı 2020 yılı aynı döneminde ise **21,6 bin ton** olarak gerçekleşmiştir.

Kaynak: TÜİK

Türkiye 2018 yılı taze kayısı ihracatının; **%44'ünü Irak'a**, **%30'unu Rusya'ya**, **%5'erlik payları Suriye, Almanya ve Suudi Arabistan'a** ve **%11'ini de diğer ülkelere** yapmış olup 2019 yılına ait veri ve bilgiler aşağıda verilmiştir.

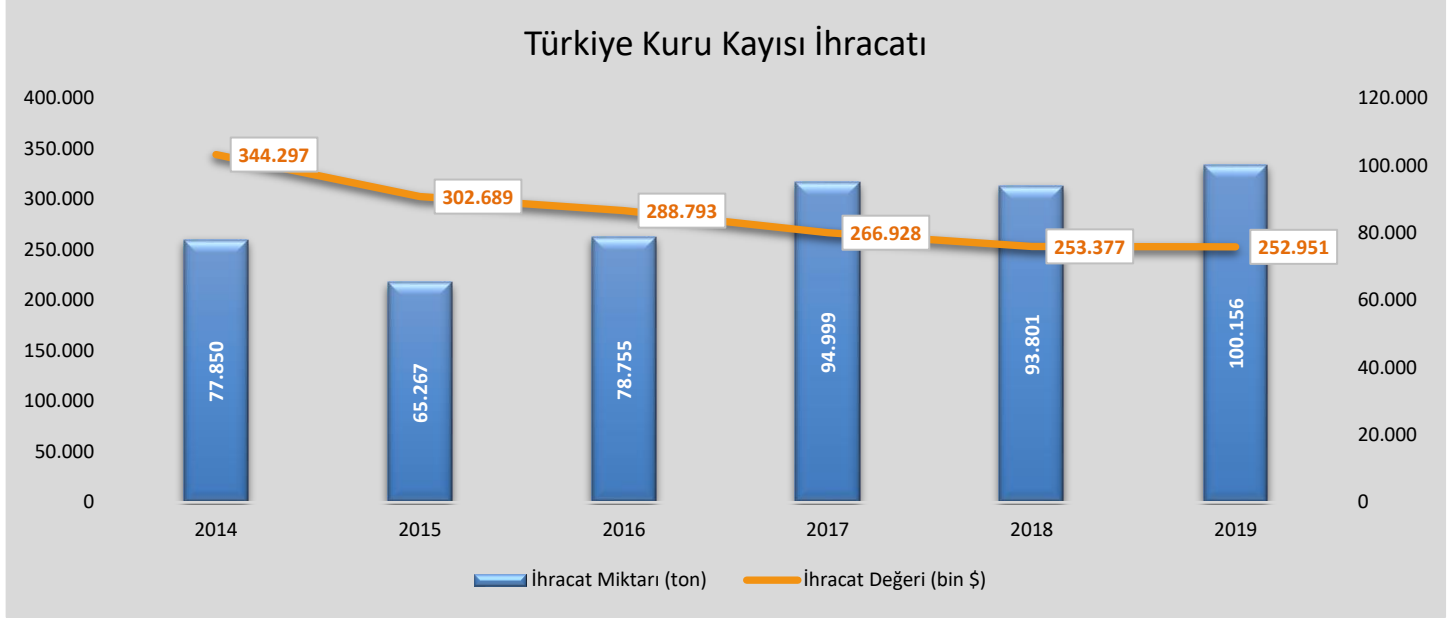
Türkiye 2019 yılında yaklaşık **68 bin ton** olan taze kayısı ihracatının; **34 bin tonunu Irak'a**, **20 bin tonunu Rusya'ya**, **3 bin tonunu Suriye'ye**, **3 bin tonunu Almanya'ya**, **2 bin tonunu Suudi Arabistan'a** ve **5 bin tonunu da diğer ülkelere** yapmıştır.

Kaynak: TÜİK

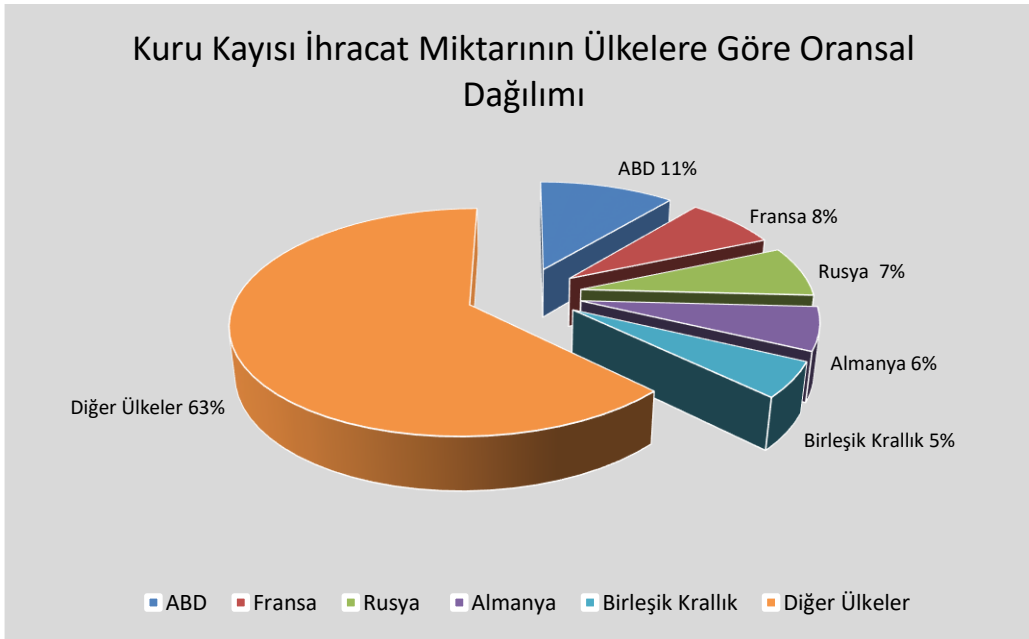
2018 yılında **94 bin ton** olan kuru kayısı ihracatı 2019'da **%7 artış** ile **100 bin tona** ulaşmış olup her iki yıla ait ihracat değeri de **253 milyon dolar** olarak gerçekleşmiştir.

2019 yılı ilk beş ayında **42 bin ton** olan kuru kayısı ihracatı 2020 yılı aynı döneminde **38 bin ton** olarak gerçekleşmiştir. 2019 yılı ilk beş ayında **2,47 \$/kg** olan ihraç fiyatı ise 2020 yılı aynı döneminde **2,65 \$/kg**'a yükselmiştir.

Kaynak: TÜİK

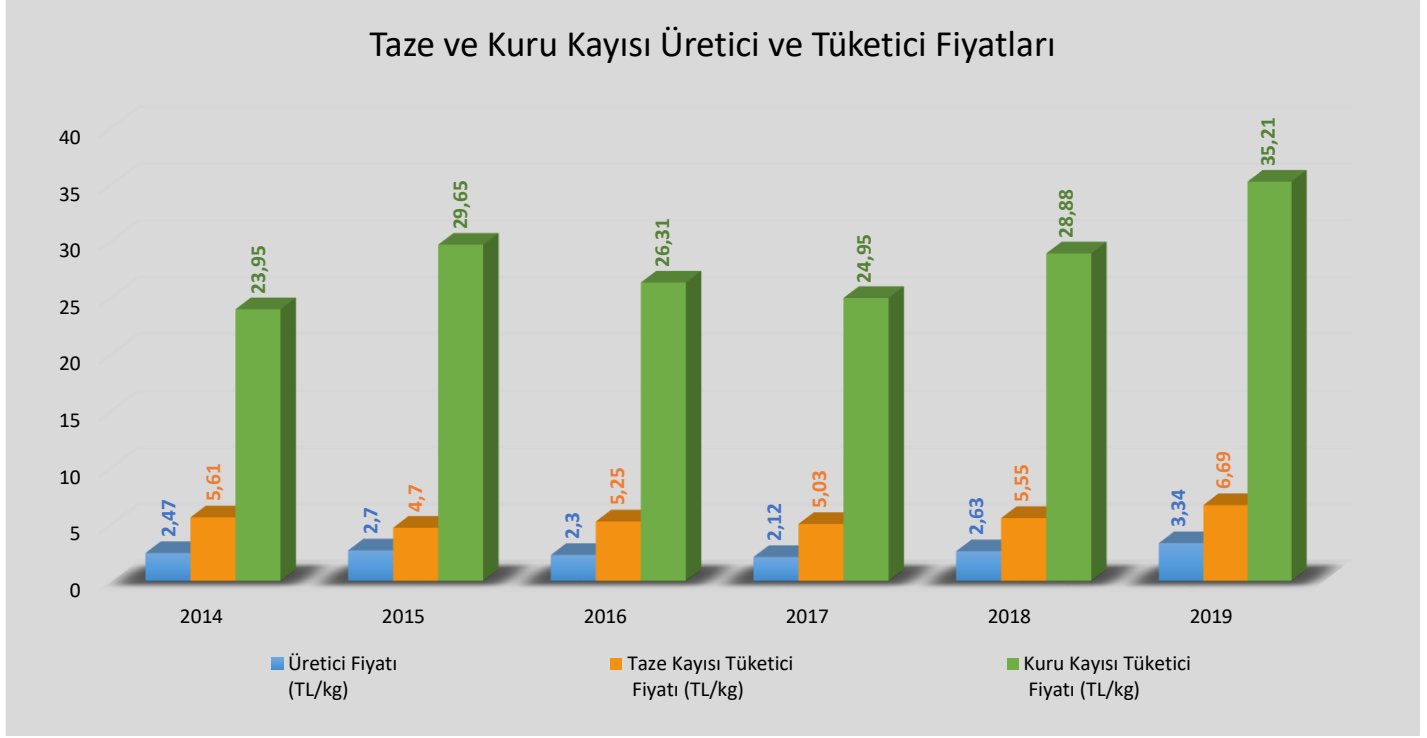
Türkiye 2018 yılı kuru kayısı ihracatının; %12'sini ABD'ye, %8'ini Fransa'ya, %7'sini Almanya'ya, %6'sını Birleşik Krallık'a, %6'sını Rusya'ya, %5'ini Avustralya'ya ve %56'sını da diğer ülkelere yapmış olup 2019 yılına ait veri ve bilgiler aşağıda verilmiştir.

Türkiye 2019 yılında yaklaşık **100 bin ton** olan kuru kayısı ihracatının; **11 bin tonunu** ABD'ye, **8 bin tonunu** Fransa'ya, **7 bin tonunu** Rusya'ya, **6 bin tonunu** Almanya'ya, **5 bin tonunu** Birleşik Krallık'a, **63 bin tonunu** da diğer ülkelere yapmıştır.

Kaynak: TÜİK

TÜİK verilerine göre taze kayısı **üretici fiyatı** 2019 yılında, bir önceki yıla göre **%27** artarak 3,34 TL/kg, taze kayısı **tüketici fiyatı** **%20,5** artarak 6,69 TL/kg ve kuru kayısı **tüketici fiyatı** ise **%21,9** artarak 35,21 TL/kg olarak gerçekleşmiştir.

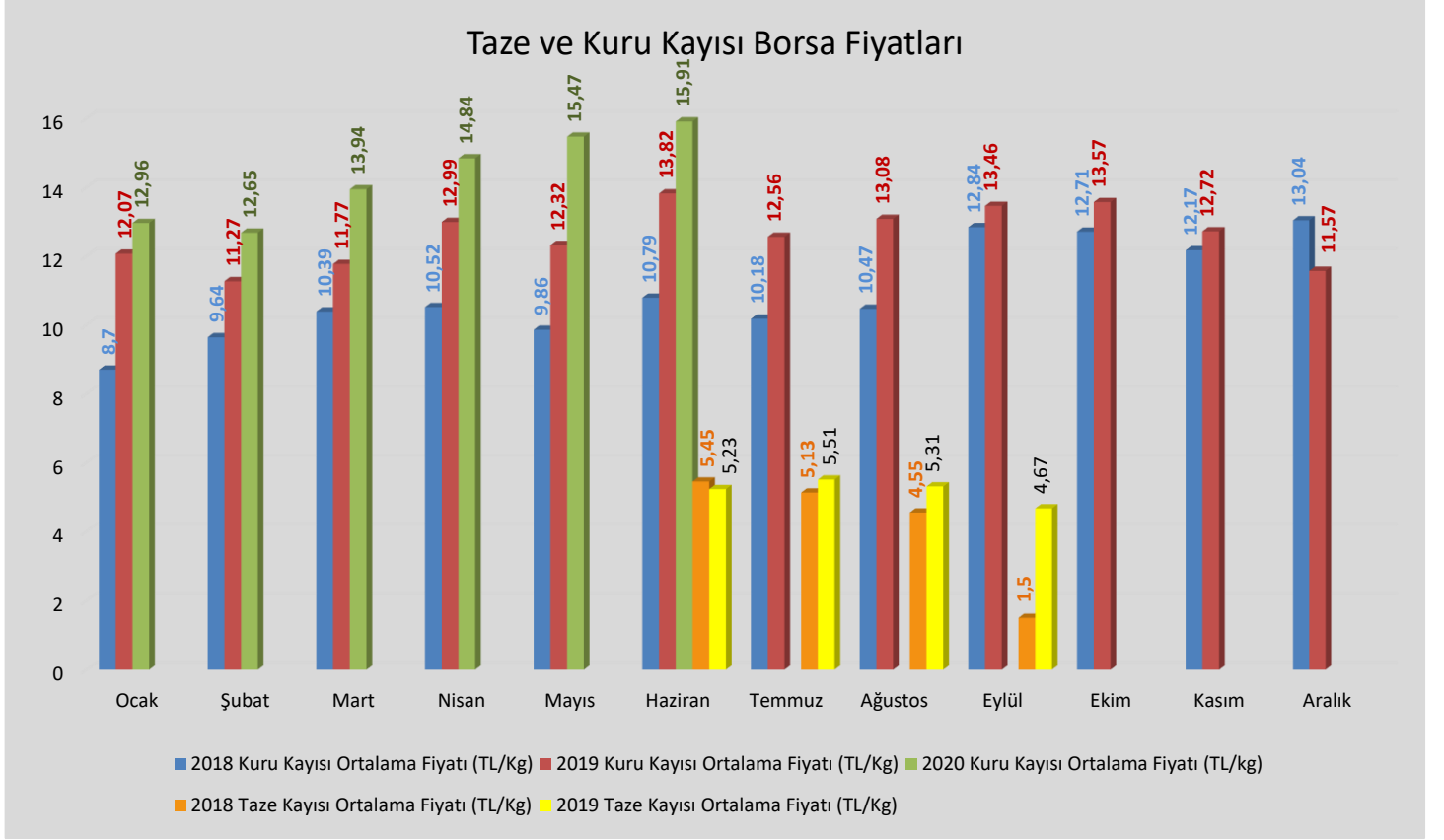

Kaynak: TÜİK (Tarım ÜFE, TÜFE)

Aşağıdaki grafikte Malatya Ticaret Borsası'nda kayısı kuru grubunda yer alanlardan en fazla işlem gören çeşit kuru kayısı olup satış şekli olarak Hazır Müstahsil Satış (HMS) ortalama fiyatı alınmıştır. 2019 yılında kuru kayısı fiyatları, 2018 yılına göre Aralık ayı dışında diğer aylarda yüksek fiyattan işlem görmüştür. Ayrıca en son işlem gördüğü ay olan Haziran ayında ise 2019 yılında 13,82 TL/kg olan fiyat, %15 artış göstererek 2020 yılında 15,91 TL/kg olarak işlem görmüştür.

Kaynak: Malatya Ticaret Borsası Aylık Bültenler

Mazot	15 (TL/da)	İYİ TARIM UYGULAMALARI	Bireysel sertifika	40 (TL/da)
Gübre	4 (TL/da)		Grup sertifikası	20 (TL/da)
Toprak Analizi	40 (TL)			
Biyoteknik Mücadele	50 (TL/da)			
2019 YILI DESTEKLEME MİKTARLARI				
ORGANİK TARIM			SERTİFİKALI FİDAN KULLANIM	
Bireysel sertifika	70 (TL/da)	Standart fidan	100 (TL/da)	
Grup sertifikası	35 (TL/da)	Sertifikalı fidan	280 (TL/da)	

Malatya ilinde tarımsal faaliyetlerin özellikle kayısı alanlarındaki hastalık, zararlı, don olayları ile gelişim ve değişimlerini daha etkin ve hızlı takip edebilmek için İl Müdürlüğümüz tarafından **drone** kullanılmaya başlanmıştır. Uzaktan algılama yapan bu araçlara yüklenen yazılımlarla hangi alanların suya, hangi alanların ilaçlamaya ihtiyaç duyduğu tespit edilebilecek, havadan ihtiyaca göre sulama ve ilaçlama yapılabilir.

Yine tarım arazileri izlenerek ilin üretim deseni takip edilebilecek, kayısı ağacı sayısı net olarak belirlenebilecek ve gözlemler neticesinde **rekolte tahminleri daha sağlıklı** yapılabilir.

DEĞERLENDİRME

- Kayısı yetiştiriciliğinin en önemli sorunu ilkbahar geç donları olup don riski olan alanlarda yeni bahçe tesislerinde **sertifikalı fidan kullanım** desteğinden faydalanmak isteyen üreticinin il/ilçe müdürlüğünden **ön uygunluk raporu** alması konusunda çalışmalar yapılması önem arz etmektedir.
- İç ve dış pazarlarda ürün güvenliğinin ve pazarda güvenin sağlanabilmesi, üründe pestisit kalıntısının önüne geçilebilmesi için **üreticilerin bilgilendirilmesi ve gerekli denetimlerin yapılması önem arz etmektedir.**
- Kaliteli ve pazar isteklerine uygun üretim ve hasat döneminde ortaya çıkan giderler ile ilgili finansman sorununun karşılanmasının **Lisanslı Depoculuk ve Ürün İhtisas Borsalarının yaygınlaşması ile gerçekleşebileceği düşünülmektedir.**
- Kuru kayısı üretiminin yaklaşık %80-85'ini karşılayan Malatya ilinde 6 bin ton kapasiteli Kuru Kayısı Lisanslı Depo Projesi inşaatı tamamlanmış olup yeni sezonda faaliyete geçmesi beklenmektedir.
- Lisanslı depoculuk ile kayısı satışları yılın tüm aylarına yayılacağından fiyat istikrarı da sağlanacaktır. Üretici, ürününü hasattan hemen sonra satmak zorunda kalmayacağından beklediği fiyat oluştuğunda satarak gelirini arttıracaktır.
- Üreticilerin; ürününü hak ettiği değerde pazarlama, ucuz girdi temini, kredi kullanımı, alet veya ekipmanların ortak kullanımı gibi faaliyetlerini yürütebilmesi için birlikte hareket etmeleri, **bir üretici birliği veya kooperatif çatısı altında toplanmaları önem arz etmektedir.**
- Kuru kayısı üretiminde iş gücü maliyetinin yüksek olması nedeniyle makineli tarıma geçişte iş gücünü azaltan tenteli ve tentesiz hasat makineleri, kayısı toplama ünitesi, yaş kayısı sınıflandırma makineleri, kükürtleme ve kurutma ünitesi gibi makinelerin kullanımının yaygınlaşması önem arz etmektedir.